

Motion till riksdagen 2019/20:2136

av **Fredrik Olovsson m.fl. (S)**

Julita gård som världsarv

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att Julita gård får världsarvsklassning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Unescos konvention om skydd för världens kultur- och naturarv, världsarvskonventionen, antogs 1972. År 1985 anslöt sig Sverige. Omkring 180 länder har undertecknat konventionen, som bland annat innehåller artiklar om vilka skyldigheter undertecknande länder har när det gäller att ta ansvar för sitt natur- och kulturarv. Förutom skyldigheten att skydda, bevara och till kommande generationer överlämna de utvalda kultur- och naturarven ska varje land sträva efter att på olika sätt stärka medborgarnas uppskattning av och respekt för kultur- och naturarvet.

Ett av syftena med konventionen är att i varje land skapa förutsättningar för bevarande av kultur- och naturarv och att fästa uppmärksamheten på de mest framträdande objekten. Världens kultur- och naturarv ska skyddas och i gott skick överlämnas till kommande generationer. Anslutningen innebär också en skyldighet att respektera världsarvsobjekt på andra staters territorium och att ekonomiskt bidra till vården av objekt i länder som saknar egna medel för ändamålet.

Ett område utses till världsarv för att det anses vara så ovärderligt för mänskligheten att det ska skyddas och bevaras för all framtid. Världsarvslistan innebär att särpräglade naturområden och kulturobjekt har samlats i ett globalt nätverk. Det ger jordens naturvetenskapliga och estetiska skyddsvärden större tyngd och uppmärksamhet.

Det är inte många platser i Sverige som kvalificerar sig som kandidater för att inkluderas på världsarvslistan. Men en sådan plats finns i Södermanland.

Julita gård ligger vackert beläget vid sjön Öljarrens strand i Katrineholms kommun. Den sörmländska gården drivs av Nordiska museet och är ett populärt utflyktsmål med sin vidsträckt park, sina trädgårdar, sin örtagård och sina vackra och välbevarade

byggnader med tillhörande interiörer. Miljön från förra sekelskiftet är en unik arena för möten över generationsgränser och lockar såväl barn och unga som äldre besökare.

Julita gård och bygden har en intressant historia. De tidigaste spåren efter människor i området sträcker sig 5 000 år bakåt i tiden. Redan på 1200-talet startade tegeltillverkningen på Julita gård. Vid den tiden stod det ett cisterciens kloster på platsen. Tillverkningen av tegel upphörde först 1931.

År 1877 köptes Julita gård av Johan Bäckström. Hans son, löjtnant Arthur Bäckström, ärvde gården 1902. Dock hade Arthur arrenderat gården ända sedan 1890-talet.

Löjtnanten genomförde flera stora förändringar. Två nya flyglar uppfördes, det stora huset byggdes till och förändrades både interiört och exteriört, parken utvidgades, lusthus, växthus och orangeri uppfördes. Ett stort ålderdomshem byggdes också för gårdens anställda.

Löjtnant Bäckström var mycket intresserad av kulturhistoria. Han påverkades starkt av det sena 1800-talets nationalromantiska idéer. Den framväxande svenska museirörelsen fängade hans intresse genom hans mors nära vänskap med Artur Hazelius, grundare av Nordiska museet och Skansen i Stockholm. Bäckströms samlingar växte vilket krävde mer utrymme till förvaring. Därför flyttades en mängd byggnader från trakten till Julita skans. Skansenmuseet på Julita stod klart 1930.

Två år senare byggdes museet till med en kyrka. Kyrkan och museet byggdes ihop med en klostergård.

Här finns byggnader av sällan eller aldrig skådat slag. Brandstationen med anor från 1700-talet, gårdsmejeriet i schweizerstil, livstallet, tegelbruket och växthuset, för att nämna några.

Efter Bäckströms död doneras gods och ägor 1944. I ett utdrag ur testamentet står att läsa: ”Hufvudbyggnaden med flyglar och ekonomibyggnader jemte angränsande område såsom trädgård och park böra så vidt möjligt bibehållas i oförändrat skick för att kommande släkten gifva en trogen bild, hur en gammal sörmländsk herrgård af betydligare omfång tedde sig under slutet af förra och början af innevarande århundrade.”

Det kulturhistoriska värde Julita gård har är unikt och saknar motstycke. Få platser förtjänar bättre att klassas som världsarv.

Fredrik Olovsson (S)

Hans Ekström (S)

Caroline Helmersson Olsson (S)